

Výzkumná zpráva Kongresu

New Energy Deal

MICHAEL CARDAL

1. Úvod

Změna klimatu se v americké politice stala poprvé tématem již během 50. let minulého století, větší pozornosti se jí však začalo dostávat až na přelomu 80. a 90. let. Dlouhou dobu se jednalo o druhořadé téma, které sice někteří politici během kampaně zmiňovali, rozhodně na něm ale nemohli postavit svou politickou kariéru. To se však během poslední dvaceti let změnilo. Počínaje rokem 2000 se změna klimatu stala čistě stranickým tématem, na kterém se demokraté a republikáni shodnou jen velmi těžko. Tyto neshody se od té doby během všech administrativ postupně prohlubovaly, aby vyvrcholily za vlády Donalda Trumpa. Zatímco demokraté bojují za větší omezení emisí a za tvrdší restrikce pro znečišťovatele ovzduší, republikáni argumentují možnými negativními ekonomickými dopady jakýchkoliv rozsáhlejších reforem týkajících se změny klimatu.

2. Historické pozadí

2.1. Počátky environmentální politiky v USA

Jedním z prvních kroků na ochranu životního prostředí, který mířil z Bílého domu, bylo zformování Agentury pro ochranu životního prostředí (EPA), o které se exekutivním příkazem zasadil v roce 1970 tehdejší republikánský prezident Richard M. Nixon.¹ Ačkoli byl nejen kvůli svému angažmá v konzervativní Eisenhowerově administrativě americkou progresivní levicí a environmentálními organizacemi Nixon značně neoblíben, tento krok byl symbolickým základním kamenem, který předznamenal budoucí politiku Spojených států ve vztahu ke změnám klimatu. Podobné snahy jsme mohli vidět už během padesátých let, tehdy se však s valným úspěchem v Kongresu ani v Bílém domě neseťkaly.

Přes evidentní snahu následující vlády prezidenta Cartera udělat ze změn klimatu velké téma se tak nestalo - jeho osoba tak do dneška není spojována s jakýmsi prvním pokusem o globální omezení emisí skleníkových plynů, ale spíše s ekonomickým úpadkem začátku 80. let a nevalným vystupováním Spojených států na poli zahraniční politiky.²

Po nástupu Ronalda Reagana do funkce nastal na poli environmentální politiky značný obrat - ze dne na den prakticky přestala existovat. Reaganův přístup ke změnám klimatu do jisté míry symbolizuje to, co nechal po nastěhování do Bílého domu udělat jeho chief of staff - rozhodl se ze střechy domu okamžitě odstranit předchozím nájemníkem namontované solární panely. Gesto spíše symbolické, environmentální politiku USA v 80. let však více než vystihuje.

Trochu odlišný přístup zvolil jeho nástupce, republikán George H. W. Bush, tehdejší Reaganův viceprezident. Během kampaní v roce 1988 i 1992 tento politik z Texasu, bašty ropných společností, téma změn klimatu a globálního oteplování několikrát zmínil. Když sliboval, že svolá celosvětovou konferenci na téma globálního oteplování, řekl: „Budeme o globálním oteplování jednat, a budeme konat!“³ Taková konference se konala v červnu 1992 v brazilském Rio de Janeiru a 165 světových států na ní podepsalo Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu (UNFCCC), která se zaměřovala zejména na otázky udržitelného ekonomického rozvoje.⁴

Když se rok nato stal prezidentem USA Bill Clinton, mnozí environmentální aktivisté si od jeho vlády slibovali ještě větší proaktivitu a agresivnější regulace společností, které znečišťují ovzduší. Na samém začátku svého prezidentství se Clinton zavázal ke

¹ EPA History: The origins of EPA [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.epa.gov/history/origins-epa>

² FARBER, Dan. The Forgotten Environmental Legacy of Jimmy Carter. www.legal-planet.org [online]. 20. 6. 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://legal-planet.org/2019/06/20/the-forgotten-environmental-legacy-of-jimmy-carter/>

³ ARROYO, Vicki. Keynote Adress: A Brief History of U.S. Climate Policy and Call to Action. Maryland Journal of International Law [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1685&context=mjil>

⁴ Tamtéž

snížení emisí skleníkových plynů na úroveň z roku 1990, a to do sedmi let.⁵ Vyústěním této snahy byl v roce 1997 tzv. Kjótský protokol, který USA nezávazně nasměřoval k cíli snížení emisí skleníkových plynů o 7 %.⁶ Tuto dohodu se však Clintonově administrativě nikdy nepovedlo ratifikovat v Senátu, tudíž ve Spojených státech de facto nevstoupila v platnost.

2.2 2000: Dvě vize environmentální politiky

Prezidentské volby v roce 2000 byly jakýmsi bodem zlomu, ve kterém se ze změn klimatu definitivně stalo víceméně čistě stranické téma. Zatímco demokratický kandidát viceprezident Al Gore udělal z boje proti změnám klimatu jedno z hlavních témat své kampaně, jeho republikánský protivník George W. Bush o tomto globálním problému, který se v té době začal pomalu dostávat do povědomí veřejnosti, příliš nemluvil. Během kampaně se však zavázal ke snížení emisí oxidu uhličitého, které vypouští elektrárny.⁷ V extrémně těsných volbách měl nakonec lehce navrch právě Bush. Ačkoli se právě kvůli těsným volebním výsledkům, které nakonec musel potvrdit až Nejvyšší soud, očekával od nastupující Bushovy administrativy jakýsi kompromis a převzetí alespoň některých rysů Goreovy slibované environmentální politiky, odstavil Bush ještě před útokem na newyorská Dvojčata a invazí USA do Afghánistánu a později do Iráku téma změn klimatu na druhou, ne-li třetí kolej. Již v březnu 2001 nový prezident oznámil, že se jeho administrativa neplánuje řídit už zmiňovaným Kjótským protokolem. Odůvodnil to zejména možnými nekalými ekonomickými dopady na Spojené státy. Jako další důvody zmiňoval například podle něj příliš malý tlak, který protokol vytvářel na plnění těchto závazků rozvojovými státy.⁸

Bushova vláda byla objektem mnoha kontroverzí, a to i na poli klimatické politiky. Jeho administrativa byla a je obviňována z vedení zavádějící kampaně, jejímž cílem mělo být přesvědčení americké veřejnosti o neškodnosti změn klimatu, zároveň tím vláda chtěla dosáhnout oddálení uvalení nejrůznějších regulací na ty největší znečišťovatele ovzduší.⁹ Na základě výpovědi před Sněmovnou reprezentantů tlačil Bushův Bílý dům na mnohé americké vědce, aby diskuze o změnách klimatu a jejich možných dopadech potlačili.¹⁰ Vláda také systematicky podkopávala snahy některých států zakročit proti

⁵ Clinton's climate change action plan [online]. Květen 1994 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1567135/>

⁶ Kyoto Protocol - Targets for the first commitment period [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-kyoto-protocol/what-is-the-kyoto-protocol/kyoto-protocol-targets-for-the-first-commitment-period>

⁷ ARROYO, Vicki. Keynote Adress: A Brief History of U.S. Climate Policy and Call to Action. Maryland Journal of International Law [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1685&context=mjil>

⁸ KIRBY, Alex. US blow to Kyoto hopes. Www.bbc.com [online]. 28. březen 2001 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/1247518.stm>

⁹ ARROYO, Vicki. Keynote Adress: A Brief History of U.S. Climate Policy and Call to Action. Maryland Journal of International Law [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.umaryland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1685&context=mjil>

¹⁰ ZABARENKO, Deborah. Scientists charge White House pressure on warming [online]. 30. leden 2007 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170413044902/http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/01/30/AR2007013000985.html>

změněm klimatu. Mary Peters, Bushova ministryně dopravy, tehdy údajně tlačila na guvernéry a na některé členy Sněmovny reprezentantů, aby se snažili zabránit uvalení regulací na emise skleníkových plynů v Kalifornii.¹¹

2.3 Obamova vláda a první velké úspěchy

Po osmiletém laxním přístupu Bushovy vlády k otázkám změn klimatu se environmentální aktivisté obraceli s novou nadějí na nově zvoleného prezidenta Baracka Obamu. Ten již krátce po své inauguraci v lednu 2009 požádal Kongres o schválení zákona, který by omezil produkci uhlíkových emisí.¹² Demokraty ovládaná Sněmovna reprezentantů na Obamovu výzvu odpověděla těsným schválením návrhu zákona *American Clean Energy and Security Act of 2009*. Ten si, mimo jiné, dával za cíl snížit veškeré emise ve Spojených státech o celých 83 %, a to do roku 2050.¹³ Podle médií, politiků i veřejnosti se jednalo o nejobsáhlejší klimatickou legislativu, která byla kdy komorou Kongresu schválena, a výsledek hlasování ve Sněmovně byl tehdy viděn jako těžce vydřené, ale o to sladší vítězství pro nového prezidenta. **ACESA** byl také často přirovnáván k dlouhodobému klimatickému plánu z dílny Evropské Unie. Prvotní nadšení však brzy opadlo – návrh zákona totiž v Senátu nikdy nebyl představen, a uvízl tak v legislativní prázdnotě, která jej předurčila k neúspěchu, a to i přesto, že demokraté měli v roce 2009 v horní komoře drtivou většinu 59-41 – k potenciálnímu překonání tzv. pravidla supervětšiny **filibusteru** jim tak scházelo jediné křeslo.¹⁴

Změnou klimatu se zabýval i Obamův stěžejní návrh zákona, kterým si administrativa dala za cíl snížit dopady ničivé ekonomické krize, která na USA dopadla po krachu na Wall Street v roce 2008. V rámci návrhu zákona *American Recovery and Reinvestment Act of 2009* bylo na různé snahy povzbudit výrobu elektřiny obnovitelnými zdroji a další výdaje spojené se změnami klimatu vynaloženo 54 miliard dolarů.¹⁵

Ačkoli, jak je již zmíněno výše, měli během prvních dvou let Obamovy vlády demokraté většinu v obou komorách Kongresu, žádnou další významnou legislativu na poli klimatických změn se prosadit nepodařilo.

V roce 2015 představil prezident svůj ambiciózní klimatický plán *Clean Power Plan*, na jehož přípravě i implementaci úzce spolupracoval s Agenturou pro ochranu životního prostředí (EPA). Plán měl fungovat na federální úrovni, přičemž však na jednotlivé

¹¹ COILE, Zachary. How the White House Worked to Scuttle California's Climate Law. www.commondreams.org [online]. 25. září 2007 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.commondreams.org/news/2007/09/25/how-white-house-worked-scuttle-californias-climate-law>

¹² LIZZA, Ryan. As The World Burns. www.newyorker.com [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/2010/10/11/as-the-world-burns>

¹³ Obama implores Senate to pass climate bill. www.nbcnews.com [online]. 26. červen 2009 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/id/wbna31565446>

¹⁴ WALSH, Bryan. Why The Climate Bill Died [online]. 26. června 2010 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://science.time.com/2010/07/26/why-the-climate-bill-died/>

¹⁵ American Recovery and Reinvestment Act of 2009 [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110106095705/http://waxman.house.gov/UploadedFiles/ARRA.pdf>

státy pohlížel nanejvýš individuálně. Na základě tohoto principu byl každému státu Unie přidělen jeden cíl ohledně snížení uhlíkových emisí, kterého tento stát mohl dosáhnout, jak jen chtěl. Plnění smluvních závazků pak měla vymáhat a kontrolovat právě EPA. Podle Obamy by při splnění plánu ze stran všech států Unie mohly Spojené státy do roku 2030 dosáhnout snížení uhlíkových emisí až o 32 %.¹⁶

Clean Power Plan sklídl uznání ze stran domácích i mezinárodních environmentálních organizací, OSN či Evropské Unie. Naopak republikánský Kongres se k Obamově iniciativě stavěl značně negativně, a v říjnu 2015 nakonec schválil tzv. „Rezoluci nesouhlasu“, která se proti CPP veřejně stavěla.¹⁷ Prezident však rezoluci vetoval.

I přes odpor ze strany některých republikánských států, například Wyomingu nebo Jižní Karolíny, však před volbami v roce 2016 směřovaly všechny státy Unie ke splnění závazků, se kterými *Clean Power Plan* počítal.¹⁸

Největším úspěchem, který Obama na poli environmentální politiky zaznamenal, bylo nepochybně vyjednání Pařížské klimatické dohody z roku 2015. Ta vytvořila globální klimatické cíle a de facto nařídila signatářským státům dodržovat přísné emisní regulace. Podle mnohých to byly právě Spojené státy a jejich klimatická dohoda s Čínou, které umožnily Pařížské klimatické dohodě vejít v platnost.¹⁹

2.4 Trump vs. klima

S nástupem Donalda Trumpa a republikánskou většinou v Kongresu nastal ve Washingtonu, D.C. obrat o 180 stupňů, také v problematice změn klimatu, které Trump během kampaně označil za „hoax“. Stěžejním bodem Trumpovy klimatické politiky bylo nejdříve masivní rušení exekutivních příkazů z Obamovy éry, které se regulacemi uhlíkových a jiných emisí zabývaly. Jeho administrativa se též opakovaně pokoušela snížit Agentuře pro ochranu životního prostředí její rozpočet.²⁰

Krátce po uvedení do úřadu představil Trump svůj energetický plán *America First Energy Plan*. Ten se opíral pouze o fosilní zdroje energie – obnovitelné zdroje, na něž dávala předchozí vláda značnou váhu, ani nezmiňoval. Podle Trumpa byl americký byznys „držen zpátky tíživými regulacemi uvalenými na energetický průmysl“, během jeho vlády tak bylo nemalé množství těchto regulací zrušeno.²¹

¹⁶ Clean Power Plan for Existing Power Plants [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160325042337/https://www.epa.gov/cleanpowerplan/clean-power-plan-existing-power-plants>

¹⁷ Senate Votes to Block Obama's Climate Change Rules. www.nytimes.com [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/11/18/us/politics/senate-blocks-obamas-climate-change-rules.html>

¹⁸ Fighting Obama's Climate Plan, but Quietly Preparing to Comply. www.nytimes.com [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2016/07/20/us/obama-clean-power-plan.html>

¹⁹ The Paris Agreement [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

²⁰ Donald Trump Budget Slashes Funds for E.P.A. and State Department. www.nytimes.com [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/03/15/us/politics/budget-epa-state-department-cuts.html>

²¹ The America First Energy Plan. www.atlanticcouncil.org [online]. 17. srpen 2017 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/america-first-energy-plan/>

Výrazným krokem se v roce 2017 stalo odstoupení Spojených států od již zmiňované Pařížské klimatické dohody. Tento krok sklídl kritiku od světových lídrů i environmentálních organizací a aktivistů, podle kterých přestala dohoda s odchodem Spojených států, které jsou podle dat jedním z největších světových znečišťovatelů, dávat smysl.²² Z dalších s klimatem spojených aktivit Trumpovy vlády můžeme zmínit snížení vymahatelnosti *Zákona o ohrožených druzích* z roku 1973, což v důsledku usnadnilo velkým těžařským a uhelným společnostem provádět těžbu na místech, kde se prokazatelně vyskytují ohrožené a vzácné druhy rostlin a živočichů.²³

Podle mnohých studií se klimatická situace za čtyři roky vlády Donalda Trumpa výrazně zhoršila. Dvojice vědců David Cutler a Francesca Dominici v roce 2018 uveřejnila odhad, podle kterého způsobí Trumpovo zrušení některých environmentálních pravidel „úmrtí více jak 80 000 amerických občanů a povede ke vzniku dýchacích obtíží u dalšího zhruba milionu Američanů“.²⁴ EPA tehdy jejich článek označila za „nikoli vědecký, nýbrž politický“, nutno však dodat, že negativní důsledky zrušení regulací těžby uhlí předpovídala i studie, kterou v srpnu téhož roku vypracovala samotná Trumpova administrativa.²⁵

²² Paris climate accords: US notifies UN of intention to withdraw. Www.bbc.com [online]. 5. listopad 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-50297029>

²³ FRIEDMAN, Lisa. U.S. Significantly Weakens Endangered Species Act. Www.bbc.com [online]. 12. srpen 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/08/12/climate/endangered-species-act-changes.html>

²⁴ CUTLER, David a Francesca DOMINICI. A Breath of Bad Air: Cost of the Trump Environmental Agenda May Lead to 80 000 Extra Deaths per Decade [online]. 12. červen 2018 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2684596>

²⁵ FRIEDMAN, Lisa. Cost of New E.P.A. Coal Rules: Up to 1,400 More Deaths a Year. Www.nytimes.com [online]. 21. srpen 2018 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/08/21/climate/epa-coal-pollution-deaths.html>

3. Green New Deal

Proti změnám klimatu se na americké politické scéně rozhodla bojovat zejména tzv. progresivní frakce Demokratické strany. Ta se v současné době v rámci strany pře o moc s umírněnějšími demokraty, kteří většinově zastávají vůdčí stranické pozice, a představují tak tzv. demokratický establishment. Jednou z nejhlasitějších představitelk progresivních demokratů je New Yorkská kongresmanka *Alexandria Ocasio-Cortez*. Podobné renomé má i ostřílený politik a současný senátor za Massachusetts *Ed Markey*, který v roce 2019 ve spolupráci s *Ocasio-Cortez* představil rezoluci, která hýbe americkou politickou scénou – *Green New Deal*.²⁶

Na začátek si musíme ujasnit, že *Green New Deal* není návrh zákona, nejedná se o legislativní návrh. *GND* je Kongresu předložená rezoluce, která se jako jedna z prvních zabývá příčinami a následky změn klimatu, a to v celospolečenském měřítku. Jedná se o pouhopouhý první krok, i proto při čtení tohoto návrhu většinou nenarazíme na zcela konkrétní řešení všech problémů spojených s klimatickými změnami – úkolem rezoluce není navrhnout konečné řešení a v této podobě je implementovat, nýbrž ukázat směr, jakým by se americká ekonomika měla začít ubírat. Ústředním tématem je hledání východiska ze současné situace, které *Green New Deal*, který se svým jménem inspiroval u Rooseveltova *New Dealu* (*Nového údělu*), vidí v co možná nejrychlejší dekarbonizaci americké ekonomiky a její stoprocentní přechod na obnovitelné zdroje energie.²⁷

GND navrhuje masivní investice do veřejné dopravy, která je v posledních letech ve Spojených státech značně podfinancovaná, což nutí lidi cestovat vlastními automobily, čímž za sebou samozřejmě zanechávají mnohem větší uhlíkovou stopu. Dále chce *Green New Deal* investovat do úplného odklonu americké ekonomiky od fosilních paliv – prakticky by to tak znamenalo zastavení těžby ropy, uhlí i zemního plynu.²⁸ Tyto přírodní prostředí znečišťující zdroje energie chce nahradit obnovitelnými zdroji, do jejichž rozvoje a rozšíření plánuje ve velkém investovat.²⁹

Jak jsme již zmiňovali, *Green New Deal* se však zaobírá i celospolečenskými dopady změn klimatu, potažmo navrhované transformace americké ekonomiky. S tou jde podle autorů rezoluce potřebná transformace celé americké společnosti, stejně tak změna uvažování, jak nakládat s již vyrobenou energií. *GND* si dává za cíl vytvořit společnost, ve které má každý přístup k dostupné a kvalitní zdravotní péči, důstojnému bydlení, ekonomickému zabezpečení, čisté vodě a vzduchu a zdravé a výživné

²⁶ OCASIO-CORTEZ, Alexandria. The Green New Deal [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/116/bills/hres109/BILLS-116hres109ih.pdf>

²⁷ Tamtéž

²⁸ Tamtéž

²⁹ OCASIO-CORTEZ, Alexandria. The Green New Deal [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/116/bills/hres109/BILLS-116hres109ih.pdf>

potravě.³⁰ Jedním z hlavních cílů *Green New Dealu* je také vytvořit milióny dobře placených a důstojných pracovních míst.³¹

Častým argumentem odpůrců *Green New Dealu* je snaha o dosažení udržitelného, ale zejména spolehlivého energetického mixu, který se, v případě většinové přítomnosti obnovitelných zdrojů, dle některých stává nedosažitelným cílem. Kritici *GND* nadále argumentují nezaměstnaností, která by v případě dekarbonizace ve Spojených státech podle nich raketově vzrostla – v roce 2019 zaměstnával průmysl s fosilními palivy po celé zemi na 900 000 lidí, kteří by o svou práci v důsledku transformace přišli.³² *GND* by, při převedení na legislativu a své plné implementaci, všem lidem, kteří v důsledku transformace přišli o zaměstnání, zajistil garantovanou mzdu a rovnost benefitů.³³ Obnovitelné zdroje zaměstnávají podle studií zaměřených čistě na sektor obnovitelných zdrojů zhruba 1 milion lidí. Rozsáhlejší studie, které berou v potaz i sektory související s výrobou energie z obnovitelných zdrojů, však tvrdí, že v současné době zaměstnávají ve Spojených státech až 9,5 milionů lidí, a to za situace, kdy pouze 11 % americké energie pochází právě z těchto obnovitelných zdrojů.³⁴ Potenciál zaměstnanosti je tak u obnovitelných zdrojů, podle některých, více než 10 krát větší než u fosilních paliv.

Green New Deal se okamžitě po svém představení stal poněkud kontroverzním tématem, které rozděluje nejen demokratickou stranu, ale celou americkou politickou scénu. I přesto je klimatická změna pro demokratické voliče jedním z nejdůležitějších témat, a to společně s reformou zdravotnictví či rasovou politikou.³⁵ Přesto současný prezident, demokrat *Joe Biden*, *Green New Deal* jako takový nepodporuje.

³⁰ Tamtéž

³¹ Tamtéž

³² VAUGHAN, Adam. US green economy has 10 times more jobs than the fossil fuel industry. *Www.newscientist.com* [online]. 15. říjen 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.newscientist.com/article/2219927-us-green-economy-has-10-times-more-jobs-than-the-fossil-fuel-industry/>

³³ OCASIO-CORTEZ, Alexandria. The Green New Deal [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/116/bills/hres109/BILLS-116hres109ih.pdf>

³⁴ VAUGHAN, Adam. US green economy has 10 times more jobs than the fossil fuel industry. *Www.newscientist.com* [online]. 15. říjen 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.newscientist.com/article/2219927-us-green-economy-has-10-times-more-jobs-than-the-fossil-fuel-industry/>

³⁵ BRENNAN, Megan. Economy Tops Voters' List of Key Election Issues [online]. 5. říjen 2020 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://news.gallup.com/poll/321617/economy-tops-voters-list-key-election-issues.aspx>

4. Aktuální situace

4.1. Prezidentské volby 2020

Jak jsme již zmínili výše, ze změn klimatu se zejména od konce 80. let stalo postupně stávalo celospolečenské téma, které se volbami na začátku milénia definitivně přetvořilo v téma čistě politické.

A ačkoli po volební prohře pro-environmentálního Ala Gorea téma klimatických změn trochu ustoupilo do pozadí, vrátilo se v plné parádě během Obamovy vlády, a později hlavně po poněkud překvapivém Trumpově triumfu před pěti lety. Bylo tak jasné, že se z klimatických změn stane jedno z hlavních volebních témat zejména pro, v té době stále opoziční, demokratickou stranu.

Tak se i stalo. Ačkoli demokratické primárky nabídly celou řadu progresivních kandidátů, kteří se hlásili k návrhu tzv. *Green New Dealu* (viz. 3. *Green New Deal*) a prosazovali tak výrazný pro-environmentální program, u voličů nakonec po vyčerpávajících primárkách zvítězil umírněný centrista a bývalý viceprezident *Joe Biden*, který sice měl svůj vlastní klimatický plán, ambiciózností a velikostí se však s plány z dílny progresivistů typu *Bernie Sanders* nemohl rovnat.

Podle některých se během posledních let veřejné mínění výrazně přiklonilo na pro-environmentální stranu zejména kvůli jasným a viditelným následkům, který tento proces během poslední doby měl. Konkrétně můžeme zmínit například ničivé Kalifornské požáry z let 2018 a 2020, které připravily desetitisíce lidí o domovy a stovky lidí stály život.

Jedná se o efekt, který funguje na jednoduchém principu – člověk totiž častěji vnímá jako problémy pouze ty problémy, které se přímo dotýkají jeho nebo jeho blízkého okolí. Klimatické změny už nejsou „imaginárním“ problémem skupiny vědců, které budou mít následky za dvě století. Jedná se o současný problém, jehož vážné důsledky pocítujeme již nyní v podobě sucha, častějších hurikánů nebo právě ničivých lesních požárů.³⁶

4.2 Současné následky změn klimatu

Jak bylo řečeno v předchozím odstavci, následky změn klimatu můžeme po celém světě pozorovat již v současné době.³⁷ Na následujících řádcích si rozebereme konkrétní příklady.

4.2.1 Mohutné lesní požáry

V posledních letech pozorujeme po celé Zeměkouli zvýšené množství ničivých lesních požárů, které přetváří přírodu v mrtvou zem. Požáry se často rozšíří i do obývaných oblastí, kde způsobí miliardové škody, a často si vyžádají i nemalé oběti na životech. Zmínit můžeme například kalifornský požár *Camp Fire* z konce roku 2018, který se do historie zapsal jako ten nejničivější v historii státu Kalifornie. Způsobil škody ve výši

³⁶ CLIMATE CHANGE: The IPCC 1990 and 1992 Assessments [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/ipcc_90_92_assessments_far_full_report.pdf

³⁷ Tamtéž

16,5 miliard amerických dolarů a stál život 85 lidí.³⁸ Většina obětí pocházela z města *Paradise*, které po světě proslulo svým tragickým osudem. Požár tehdy téměř 27 tisícové město zcela srovnal se zemí, podle odhadů bylo zkáze ušetřeno jen asi 5 procent budov.³⁹

Na přelomu let 2019 a 2020 obletěly světová média podobné obrázky zkázy poté, co se v Austrálii rozšířil masivní a ničivý požár. Na území státu Victoria a Nový Jižní Wales shořela plocha o velikosti 186 260 km², zničeno bylo na 2 500 budov, o život přišlo 33 lidí.⁴⁰ Škodou v hodnotě více jak 103 miliard australských dolarů se jednalo o nejnákladnější přírodní požár ve světové historii.⁴¹ Spousta vědců dávala vznik těchto požárů z velké části za vinu právě procesu klimatických změn, přičemž argumentovala tím, že vyšší teploty a výrazně větší sucho, které jsou změnami klimatu způsobeny, vytváří ideální podmínky pro vznik tak ničivých a smrtících požárů, jako jsou ty, které proběhly v Kalifornii nebo v Austrálii.

4.2.2 Nebývalé záplavy a silnější hurikány

Je známo, že změna klimatu způsobuje zvedání mořské hladiny, což logicky vede k zaplavování přímořských oblastí, které byly za dřívějšího stavu obyvatelné, ale nyní jsou pod vodou. Jedním příkladem za všechny může být ostrov *Isle de Jean Charles*.⁴² Nenápadný ostrůvek na jihu Louisiany, který byl v minulosti domovem pro státem uznávaný kmen *Isle de Jean Charles Band of Biloxi-Chitimacha-Choctaw Indians*, ztratil od roku 1955 v důsledku zvýšení mořské hladiny celých 98 % své rozlohy.⁴³ V roce 2016 poskytla federální vláda tamní komunitě finanční prostředky ve výši 48 milionů dolarů určených na relokaci všech obyvatel mizejícího ostrova.⁴⁴ Bylo to vůbec poprvé v historii USA, kdy se federální peníze použily na přemístění celé komunity, a to v důsledku klimatických změn. Něco podobného bude muset v budoucnu podstoupit i aljašská vesnice *Shishmaref*, která je domovem pro téměř 600 lidí. V důsledku sesuvů půdy a záplav způsobených změnami klimatu se však

³⁸ WOOTSON, Cleve R. The deadliest, most destructive wildfire in California's history has finally been contained. [Www.washingtonpost.com](https://www.washingtonpost.com/nation/2018/11/25/camp-fire-deadliest-wildfire-californias-history-has-been-contained/) [online]. 26. listopad 2018 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/nation/2018/11/25/camp-fire-deadliest-wildfire-californias-history-has-been-contained/>

³⁹ MCBRIDE, Ashley. Camp Fire: Death toll rises to 86 after hospitalized man dies from burn injuries. [Www.sfchronicle.com](https://www.sfchronicle.com/california-wildfires/article/Camp-Fire-Death-toll-rises-to-86-after-13458956.php) [online]. 11. prosinec 2018 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.sfchronicle.com/california-wildfires/article/Camp-Fire-Death-toll-rises-to-86-after-13458956.php>

⁴⁰ Black Summer [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.monash.edu/__data/assets/pdf_file/0009/2121111/Black-Summer-Australian-newspaper-reporting-of-the-nations-worst-bushfire-season.pdf

⁴¹ Tamtéž

⁴² CLIMATE CHANGE: The IPCC 1990 and 1992 Assessments [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/ipcc_90_92_assessments_far_full_report.pdf

⁴³ ZANOLLI, Lauren. Louisiana's vanishing island: the climate 'refugees' resettling for \$52m [online]. 15. březen 2016 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2016/mar/15/louisiana-isle-de-jean-charles-island-sea-level-resettlement>

⁴⁴ DAVENPORT, Coral a Campbell ROBERTSON. Resettling the First American 'Climate Refugees'. [Www.nytimes.com](https://www.nytimes.com/2016/05/03/us/resettling-the-first-american-climate-refugees.html) [online]. 2. duben 2016 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2016/05/03/us/resettling-the-first-american-climate-refugees.html>

farmařením.⁵² Mnoho z nich tak s vidinou lepšího života zamíří do Spojených států. Podle statistik přijde do USA každoročně na 750 000 migrantů ze Střední Ameriky, do budoucna by se toto číslo mělo minimálně zdvojnásobit a neustále stoupat.⁵³ O tom však podrobněji v odstavci 5.1.2.

⁵² MARKHAM, Lauren. How climate change is pushing Central American migrants to the US. [Www.theguardian.com](https://www.theguardian.com) [online]. 6. duben 2019 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/apr/06/us-mexico-immigration-climate-change-migration>

⁵³ Tamtéž

5. Možná východiska, budoucí vývoj

5.1 Sociální a ekonomické dopady

Výzkumy a prognózy různých vědeckých skupin a univerzit se různí v metodách a způsobech, jakým budoucí dopady změn klimatu zjišťují. Shodují se však v jednom: pokud nezačneme jako lidstvo urychleně jednat, budou ekonomické a sociální dopady změn klimatu ničivé a po dlouhá století zcela nevratné. Průzkum nezávislých ekonomů z roku 2017, kteří se zabývali budoucími ekonomickými dopady klimatických změn říká, že roční škody způsobené tímto procesem se budou pohybovat v rozmezí 2-10 % nebo i více ze světového HDP.⁵⁴

Lze však očekávat, že změna klimatu v ekonomické rovině dolehne nejvíce na ty nejohroženější skupiny našeho obyvatelstva, a na chudé komunity, černošské, latinskoasijské a muslimské komunity. Ty se již v současné době potýkají s chudobou a nedostatkem finančních zdrojů, klimatické změny a s tím spojené náklady, přírodní katastrofy a masová migrace jejich postavení ve společnosti tak nepochybně ještě zhorší.

5.2 Dopady na migraci

O současném stavu migrace ve vztahu ke klimatickým změnám jsme mluvili už v odstavci 3.2.3 *Environmentální migrace*. Tato, již nyní značně komplikovaná situace, se může do budoucna mnohonásobně zhoršit. Profesor *Norman Myers* z Oxfordské univerzity předpovídá, že kolem roku 2050 by mohlo na světě být až 200 milionů klimatických uprchlíků, kteří byli vyhnáni ze svých domovů v důsledku narušení monzunových systémů, nebývale silného sucha a ničivých pobřežních záplav, jaké jsme v minulosti neviděli.⁵⁵

Jeho prognóza se v posledních letech stala všeobecně uznávanou. Pokud by se naplnila znamenalo by to, že by za 30 let byl každý 45. člověk na planetě vyhnán ze svého domova pouze v důsledku klimatických změn. Ostřejší prognózy však předpovídají, že v roce 2050 bude takových klimatických uprchlíků až jedna miliarda, tedy jedna sedmina současné celosvětové populace.⁵⁶

Podle současných vědeckých dat se očekává, že by v polovině 21. století mohlo být až 10 % povrchu planety kvůli suchu a vedru neobyvatelných, což by byl ze současných dvou procent nárůst o osm procentních bodů, a to za pouhopouhé tři dekády.⁵⁷

⁵⁴ The Economics of Global Climate Change [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.bu.edu/eci/files/2019/06/The_Economics_of_Global_Climate_Change.pdf

⁵⁵ Migration and Climate Change [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiRwNTshtbuAhVyw4sKHWUTBbYQFjADegQIDxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.ipcc.ch%2Fapps%2Fnlite%2Fsrex%2Fnlite_download.php%3Fid%3D5866&usg=AOvVawOfkNew5DKuhr0oV_u8pHMT

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ Migration and Climate Change [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiRwNTshtbuAhVyw4sK>

To logicky způsobí masový exodus lidí z těchto míst, kde dříve žili. Tito lidé zamíří většinou na sever, v případě Latinské Ameriky se hlavním cílovou stanicí většiny z nich stanou Spojené státy, v případě Afriky bude většina uprchlíků mířit přes Balkán do Západní Evropy.

Tyto události by spustily bezprecedentní globální humanitární krizi. Lidem, kteří v důsledku klimatických změn, by se musel najít nový domov, což by světové státy stálo nejen mnoho úsilí, ale také hodně peněz.

6. Závěr

V rámci výzkumných zpráv se snažíme o co největší nezájatost, podáváme vám neovlivněné informace tak, abyste si vy vytvořili nezávislý názor na základě vám poskytnutých informací. Tato VZK není výjimkou - stručně jsme shrnuli historický vývoj americké environmentální politiky, ze kterého jasně vyplývá, jaká strana má k řešení klimatických změn jaký názor. Dále jsme nastínili, jak by mohla vzdálená, ale i blízká budoucnost vypadat, a to jak v případě, že se rozhodneme proti změnám klimatu bojovat, tak v případě, že proti nim nic nepodnikneme. Na závěr nutno dodat, že jsme se nad možnými dopady klimatických změn zamysleli zeširoka - zmínili jsme tak mimo změn počasí i možnou masovou migraci nebo sociální a ekonomické dopady. Ty totiž se změnami klimatu souvisí víc, než se nám může zdát.

Projected Economic Impacts of Climate Change

<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11156>

The Economics of Global Climate Change

[https://www.bu.edu/eci/files/2019/06/The Economics of Global Climate Change.pdf](https://www.bu.edu/eci/files/2019/06/The_Economics_of_Global_Climate_Change.pdf)

The Green New Deal

<https://www.congress.gov/116/bills/hres109/BILLS-116hres109ih.pdf>

How climate change is pushing Central American migrants to the US

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/apr/06/us-mexico-immigration-climate-change-migration>

Climate change impacts

<https://www.noaa.gov/education/resource-collections/climate/climate-change-impacts>

